

«Μαρία Κάλλας - Master class» του Τέρενς Μακ Νάλυ από το Θέατρο Δανδουλάκη

Απόδοση: Μάριος Πλωρίτης Σκηνοθεσία: Μιχάλης Κακογιάννης Σκηνικά- κοστούμια: Δαμιανός Ζαρίφης Παίζουν: Κάτια Δανδουλάκη, Σπύρος Κουβαρδός, Ελένη Κουτσουμπή, Μέμος Μπέγκης, Μυριάνθη Σο- ντάκη, Κώστας Τζέμος.

ΓΙΑ ΤΗ Μαρία Κάλλας έχουν γραφτεί επιστημονικές μονογραφίες με πληθώρα στοιχείων για την επαγγελματική της σταδιοδρομία, έχουν γραφτεί βιογραφίες με όλες τις λεπτομέρειες της προσωπικής της ζωής. Αλλά συχνά η πληροφοριακή ποσότητα δεν μετατρέπεται σε μυθοπλαστική ποιότητα και τα στοιχεία κείτονται σε άμορφο σωρό χωρίς να διαγράφεται το Πρόσωπο. Ενώ το αφήγημα ενός μικρού επεισοδίου φέρνει μέσα του το αντικαθρέφτισμα της ζητούμενης μορφής.

Ο Τέρενς ΜακΝάλυ ασχολήθηκε με μια σύντομη περίοδο στη ζωή της Μαρίας Κάλλας - μια στιγμή μεταξύ του τέλους του μύθου και του τέλους της πραγματικότητας, ή αλλιώς του τέλους της φωνής και του τέλους της ζωής. Ήταν ένα παράξενο μεσοδιάστημα, όπου η Κάλλας μπορούσε να θυμάται τον εαυτό της πριν οι άλλοι ν' αρχίσουν να τη θυμούνται. Έπρεπε να τελειώσει η ζωή για να συνεχιστεί ο μύθος, ανεμπόδιστα και για πάντα.

Στο πρώτο πλάνο του έργου του ΜακΝάλυ - η αναπαράσταση μερικών μαθημάτων από τη σειρά master class, που έδωσε η Κάλλας στη Σχολή Juilliard στη Νέα Υόρκη το 1971 - 1972. Ο μονόλογος μπροστά στο ακροατήριο του master class μετατρέπεται σε μονόλογο μπροστά σε όλο της το κοινό των εκα-

τοντάδων παραστάσεων στις πιο λαμπρές σκηνές του κόσμου. Ο συνηθισμένος φωτισμός μιας αίθουσας διδασκαλίας είναι άβολος για την Κάλλας, το στοιχείο της για τόσα χρόνια ήταν το συγκεντρωμένο πάνω της φως των προβολέων. Τώρα η Divina πρέπει να ασχολείται με ασχολίες θνητών, να συμπεριφέρεται σαν θνητή. Δύσκολο.

Η Κάλλας παίρνει όλο το χώρο στο κείμενο. Τα άλλα πρόσωπα δε χωράνε παρά μόνο σαν αφορμές ή προκλήσεις για την ολοκλήρωση του πορτρέτου της. Και ο ΜακΝάλυ φροντίζει να μην είναι ένα στατικό πορτρέτο, αλλά μια παλλόμενη μορφή.

Κι όμως, το έργο έχει και τη χροιά ενός πετυχημένου αμερικανικού θεατρικού, όπου οι εντυπωσιακές ατάκες αποσκοπούν στις αποκορυφώσεις τους, στο χειροκρότημα του κοινού.

Τι είναι, λοιπόν, το «Master class» ψυχολογικό δραματικό πορτρέτο μεγαλοφυίας ή αβανταδόρική μονοπαράσταση - δώρο για μια καλή επαγγελματία ηθοποιό; Να που είναι και τα δύο. Είναι γνωστό πως το δραματουργικό κείμενο δοκιμάζεται στη σκηνή και η παράσταση του θεάτρου Δανδουλάκη αποδεικνύει ότι στις φλέβες του κειμένου κυλούσε αίμα ζωντανό, που μετατράπηκε σε υποκριτική ενέργεια. Η Κάτια Δανδουλάκη, με τη βοήθεια του Μιχάλη Κακογιάννη, συντονίστηκε με τους παλμούς του κειμένου, με τη ροή των σκέψεων του συγγραφέα και των συναισθημάτων της ηρωίδας, δάνεισε το σώμα της στην ψυχή της πρωταγωνίστριας.

Η Δανδουλάκη παίζει με «τεχνική, πειθαρχία, κουράγιο κι έμπνευση», τηρώντας τα must που επιβάλλει

στους μαθητές της η Κάλλας. Το γερμανικό «Der Mut» το κουράγιο, το θάρρος, το οποίο απαιτεί από όλους που έχουν σχέση με την τέχνη η Κάλλας, χρειάζοταν οπωσδήποτε για την επιλογή αυτού του έργου, αυτού του ρόλου, όπου η σύγκριση από το κοινό γίνεται όχι απλώς με το γραμμένο στο κείμενο ρόλο, αλλά με το μέγεθος και τη γοητεία του μύθου.

Όμως, κουράγιο ήθελαν όλες οι επιλογές της Δανδουλάκη των τελευταίων χρόνων και σαν ηθοποιού, και σαν θιασάρχη. «Ο Γλάρος», «Ο Βυσσινόκηπος», «Ο Υπηρέτης δύο αφεντάδων», οι μεταμορφώσεις της ηθοποιού, υπήρξαν σκαλοπάτια ανηφορικά και σήμερα μέσα από τη διδασκαλία του Κακογιάννη διαφαίνεται και ο εκπαιδευτικός ψυχολογισμός του Γιούρι Λιουμίποφ, σκηνοθέτη των τσεχοβικών έργων και η τεχνική του Κωνσταντίνου Αρβανιτάκη, του σκηνοθέτη του Γκολντόνι.

Εμεινε να προσθέσω πως όλα τα παρεπόμενα του ρόλου είναι «μεταφρασμένα» στα προσωπικά συναισθηματικά της ηθοποιού, και το θέμα του ανελέητου φωτός της δημοσιότητας, και το θέμα του φόβου της μοναξιάς αποκτούν ιδιαίτερη συγκινησιακή απόχρωση. Τα μινιμαλιστικά σκηνικά του Δαμιανού Ζαρίφη είχαν μέσα τους την ικανότητα να μεταμορφωθούν σε οπερατική αίθουσα, δίνοντας μορφή στις αναμνήσεις θριάμβων.

Η συμμετοχή των άλλων ηθοποιών στην παράσταση - ποιοτική μουσικά και διακριτική υποκριτικά. Ξεχώρισε η Μαρρίανθη Σοντάκη, όπως είχε ξεχωρίσει στο ρόλο της Ανδρομάχης στις «Τρωάδες», σε σκηνοθεσία Μιχάλη Κακογιάννη. **NONA ΜΟΛΕΣΚΗ**